

Doğanın Alet Ustaları

Yaşamımızın pek çok alanında aletlerden yararlanırız. Bazen kâğıt keserken, bazen mutfakta kavanoz açarken, bazen de yemeklerimizi yerken... Aletler işlerimizi hem kolaylaştırır hem de güvenli biçimde yapmamızı sağlar. Sizce alet kullanan tek canlı grubu biz insanlar mıyız? Bazı hayvanlar da işlerini kolaylaştırmak için çevrelerindeki nesnelere yararlanır. İşte bu hayvanlardan bazıları!

Deniz tabanında yavaş yavaş süzülen Hindistan cevizi ahtapotları tehlike hissettiklerinde aniden hızlanarak kaçabilir. Yumuşak ve hafif gövdeleri hızlı hareket etmeye elverişli olsa da onlara koruma sağlayan sert ve dayanıklı kabukları yoktur. Bu nedenle buldukları Hindistan cevizi kabuklarını ya da büyük deniz kabuğu gibi nesnelere yanlarında taşırlar. Gerekliğinde bunları bir araya getirip içine saklanabilecekleri güvenli bir barınak oluştururlar. Tehlike yaklaştığında da kabuğun içine girerek korunurlar. Bu kabuklar, onlar için âdeta taşınabilir bir sığınak görevi görür ve açık deniz tabanında daha güvende olmalarını sağlar.

Karekodu akıllı cihazınıza okutarak ahtapotun kabukların içine saklanışını izleyebilirsiniz.

Su yüzeyinde sırtüstü yatan deniz samurlarını gördüğünüzde keyif yaptıklarını düşünebilirsiniz. Oysa çoğu zaman önemli bir işle meşguldürler. Karınlarının üzerine yerleştirdikleri taşı, avlarının sert kabuklarını kırmak için kullanırlar.

Avlarını taşla vurur ve kabuk çatladığında içindeki besine kolayca ulaşırlar. Hatta bazıları sevdiği taşları koltuk altına benzeyen deri kıvrımlarında saklar.

Karekodu akıllı cihazınıza okutarak deniz samurlarının karınlarındaki taşı nasıl kullandığını izleyebilirsiniz.

Karekodu akıllı cihazınıza okutarak küçük akbabanın bir yumurtayı nasıl kırıldığını izleyebilirsiniz.

Gökyüzünde süzülen küçük akbabalar da besinlerine ulaşmak için taş kullanır. Deve kuşunun gibi kalın kabuklu bir yumurtayla karşılaştıklarında uygun bir taş bulur ve onu yumurtaya doğru fırlatırlar. Kabuk kırıldığında besine ulaşmak çok daha kolay hâle gelir.

Galapagos Adaları'nda yaşayan ağaçkakan ispinozları, gagalarıyla tuttıkları ince bir dal ya da kaktüs dikenini ağaç kabuklarındaki dar boşluklara uzatır. Böylece saklanan böceklere kolayca ulaşabilirler. Kısa gagalarıyla erişemeyecekleri besinleri bu basit araç sayesinde çıkarırlar.

Besinlere ulaşmak için dal kullananlar yalnızca ağaçkakan ispinozları değil elbette. Bu hayvanlardan biri de şempanze. İnce bir dal parçasını termit yuvalarının içine sokan şempanzeler, dala tutunan termitleri dışarı çeker ve onlarla beslenir. Bazı şempanzelerin bal çıkarmak için farklı uzunlukta çubuklar kullandığı da biliniyor.

Karekodu akıllı cihazınıza okutarak şempanzelerin çubukları nasıl kullandığını izleyebilirsiniz.

Batı Avustralya açıklarında yaşayan bazı şişe burunlu yunuslar deniz tabanında besin ararken farklı bir yöntem kullanır. Deniz süngerlerini koparıp burunlarının üzerine yerleştirirler. Bu sünger, kumlu zemini karıştırırken hassas derilerini çizilmekten korur.

Sırt kaşımak ve sinekleri kovmak yalnızca insanlar için değil filler için de bir sorun! Bu nedenle Hindistan'da ya da Afrika'da yaşayan fillerin ağaçlardan kopardıkları dalları bir oraya bir buraya savurdıklarını hatta bu dallarla kendilerini kaşıdıklarını görürseniz şaşırmayın. Öyle ki filler kaşımak istedikleri bölgelere ve ne derece sert kaşımak istediklerine göre ağaç dallarına şekil verebilir.

Bazı karınca türleri de çevrelerinde buldukları küçük nesnelere yararlanarak işlerini kolaylaştırır. Örneğin ateş karıncaları sıvı besinlerle karşılaştıklarında kum tanelerini, yaprak parçalarını ya da küçük bitki kalıntılarını sıvının üzerine bırakır. Bu parçalar sayesinde sıvı besine güvenli bir şekilde erişip yuvalarına taşırlar.

Dokumacı karıncalar ise barınmak amacıyla ilginç bir yöntemden faydalanır. Yaprakları bir araya getirirken larvaların ürettiği ipeksi maddeyi âdeta doğal bir yapıştırıcı gibi kullanır ve böylece ağaç dalları arasında sağlam yuvalar oluştururlar.

Dokumacı karıncalar ipeksi maddeyi de kullanarak yuvalarını yapıyor.

Son olarak bilim insanlarını şaşırtan yeni bir gözlemden söz edelim. Avusturya'da yaşayan Veronika adlı inek bir fırçayı ağızla tutup ulaşamadığı yerlerini kaşımak için kullanırken görüntülendi. Üstelik fırçanın sert ya da yumuşak kısmını, kaşınan bölgeye göre değiştirdiği fark edildi.

Karekodu akıllı cihazınıza okutarak Veronika'nın fırçayla kendini nasıl kaşındığını izleyebilirsiniz.

Gördüğünüz gibi bazı hayvanlar, çevrelerinde bulunan nesnelere kullanarak işlerini daha pratik hâle getirebiliyor. Peki siz çevrenizde alet kullanan bir hayvan gördünüz mü?

Seniha Rabia Özder
Çizim: Öznur Çaytaş